

Református feladatok a Magyar Szellemi Hazában

Segesváry Viktor, Prága 2011

Mielőtt rátérnék annak tárgyalására, hogy mik a reformátusok feladatai a Magyar Szellemi Hazában, először szeretném lerögzíteni, hogy mi az értelme számomra a haza ilyen megjelölésének szemben azzal a szokásos értelmezéssel, hogy „hazám” a Kárpát-medencében elhelyezkedő mai Magyarországot jelenti annak, aki onnan elmenekült politikai okok és üldözések miatt, vagy akinek sikerült 1990 előtt vagy után Magyarországról külföldre telepedni a jobb megélhetés reményében. Magyarország alatt nemcsak Csonka-Magyarországot értem, hanem az ezeréves magyar királyság területét, tehát az u.n. utódállamokba szakadt felvidéki, erdélyi és vajdasági testvéreinket is.

A Magyar Szellemi Haza fogalma

A kommunista diktatúra alól felszabadult Magyarországon ugyanúgy, mint a Magyarországot körülvevő u.n. utódállamokban – Szlovákiában, Romániában és Szerbiában – az utóbbi húsz év folyamán egy a múlttal szemben teljesen megváltozott társadalmi rend, államiság és közélet uralkodik, kivéve az utóbbi államok soha meg nem változó közös nevezőjét, a magyar-ellenességet, és a magyar kisebbségek kisebb vagy nagyobb mértékben való elnyomását. Ennek a földrengéshez hasonlítható változásnak két oka volt:

– Az egyik a rendszerváltozás lényegében mutatkozik meg, mert *ez a rendszerváltozás az amerikaiak által óhajtott „selymes-forradalomként” zajlott le, tehát nem volt egy igazi forradalom*, mely elsőpri a pusztító, diktatórikus múlt minden maradványát. Mondjuk meg őszintén minden keresztyén színezetű ál-humanizmus ellenében, hogy nincs forradalom vérontás nélkül, s a közép-európai rendszerváltozás megkímélte a kommunista káderokat és a hozzájuk simult értelmiséget, vagyis mindazokat, akiknek a kezén vagy vér száradt, vagy akik elsődleges haszonélvezői voltak a kommunista rendszernek, még azt is megengedve, hogy átmentsék magukat a politikai hatalom letéteményesei közé és rátegyék a kezüket a nemzeti vagyon egy jó részére.

-- E korszakalkotó társadalmi és politikai változás másik oka egy teljesen új világrendszer kialakulása volt, melyet az amerikai ideológia minden más világnézetet elnyomó uralma jellemez, s amelynek nemcsak az Európai Unió, hanem az egész nyugati világ alávetette magát. Bár ennek a helyzetnek a létrejöttében az Egyesült Államok játszották a legnagyobb szerepet, ez az ideológia végeredményben a késői modernitás korának jellemzője, melynek romboló hatása egyre gyorsul a nyugati társadalmak életében s a 2008 óta dúló gazdasági válság ennek csak egy újabb fázisát jelzi.

Mindenesetre a globalista kapitalizmus erőszakos rendje, a végtelenségig túlzásba vitt individualizmus kártettei, valamint a társadalmat eleddig irányító erkölcsi normák teljes felszámolása eredményezte azt, hogy a közép-európai

országokban nem vált valósággá az annyira óhajtott rendszerváltozás, hanem többé-kevésbé egy a késői modernitás ideológiájának megfelelő társadalmi és közéleti átalakulás jött létre. Ennek Magyarországon csak nagyon kevesen tudtak és próbáltak ellenállni. Az emberek a kommunista uralom alól való felszabadulás miatt érzett örömeikben nem értették meg, hogy egy másik, sokkal kifinomultabb eszközökkel dolgozó uralom elnyomása veszélyezteti jövőjüket; az intellektuális elit pedig, melynek legnagyobb része a kádárizmus utolsó két évtizedében eladta magát anyagi előnyökért az ördögnek, kimondottan az új ideológia hatása alá került, s nem is gondolt arra, hogy a rendszerváltást nem az amerikai és európai uniós követelmények szerint kellene véghezvinni.

A Magyar Szellemi Haza és a nemzet fogalma egymástól el nem választható fogalmak, ezért röviden kifejtem azt, hogy mit jelent számomra a nemzet. E téren régi, kedves professzorom málnási Bartók György 1941-ben megjelent nagy erkölcsi bátorságról tanúságot tevő munkájának érvelését követem, mert nézetei ma éppúgy érvényesek, mint 70 évvel ezelőtt.¹

A faj, az etnikum, egy biológiai meghatározás, mely a közös eredetre utal, bár a történelem folyamán minden etnikum keveredett más, hasonló, esetleg rokon fajokkal. De az etnikum semmiképpen sem azonos a nép fogalmával. Ezt a tényt a mai afrikai államok helyzete a legvilágosabban bizonyítja. Amint Bartók György írta, a néppé válás viszont egy történelmi folyamat eredménye, tehát egy a történelem folyamán kialakult közösséget jelez; „Sorsközösség a legerősebb népalakító tényező.”² A nép a nemzet valóságos alapját képezi, mert magában hordozza a közös eredet tudatát,³ melyet kiegészítenek a történelmi fejlődés századain keresztül létrejött öröklés és szokás hagyományai.

A nemzet a közös eredetet jelentő faj és a történelmi sorsközösség révén létrejött nép fogalmaival szemben egy spirituális valóságot fejez ki, mert az előző két kategória alapjainak és jellemzőinek a nép tagjaiban való öntudatosá válását jelenti:

„A nép fogalmában rejlő tényezők öntudatos szervezése által létesül a nemzet. Ez a szervezés voltaképpen azt jelenti, hogy a nép ezen szervezés által egy közös és tudatos szellemi életet él s ezáltal valósítja meg mindazt, ami a nép belső alkatában, mint már meglévő lehetőség lappang. Az öntudatos és közös szellemi élet, -- imé, ezen fordul meg a nemzet léte vagy nem-léte. Ahol ez nincs meg, ott nincs nemzeti élet sem... A hagyományban a nép lelkesége lesz láthatóvá. Világos hát, hogy ebben a hagyományban lesz láthatóvá a nép érzésvilága és törekvései s e törekvésekből egybefonódó akarata. Innen van, hogy minél erősebb a nemzet tagjaiban a hagyományokhoz való ragaszkodás, annál erősebb a nemzeti érzés, amely éppen ezért akkor szokott veszendőbe menni, amikor a nemzet tagjai idegenbe futnak példaképek után és idegen igazságokért lelkesülnek a szellemi élet, vagy a cselekvő politika terén.”⁴

Eszme, hivatástudat, a hagyományok tisztelete és felelősségérzet a nemzeti közösség iránt, ezek a vonások jellemzik a nemzet szellemi kategóriáját, s ezek a

¹ BARTÓK György. *Faj, nép, nemzet*. Hága, Bibliotheca Mikes International, 2004. 28 l.

² *Ibid.*, 8. l.

³ „Az eredet és a közös származás jelentése azonban ma is ott lebeg valahol a lélek emotionális rétegeiben, s aki tudja, hogy ennek az emotionális rétegnek milyen felmérhetetlen fontossága van egy nemzet életében és történetében, az kétségkívül fog számolni ezzel a lappangó, de erőteljes jelentéssel is.” *Ibid.*, 12 l.

⁴ *Ibid.*, 15-16. l.

vonások alkotják a Magyar Szellemi Haza fogalmának lényegét is. Ezek szellemében kell tehát megvizsgálnunk azt, hogy mi a református magyarok feladata ebben a Hazában.

A református magyarok közül azokra vonatkoznak a következőkben foglalt megfontolások, akik 'igaz' magyarok, vagyis akik a magyar nemzet tagjai a fenti értelemben. Ezt megint csak őszintén és kérlelhetetlenül ki kell mondanunk, s ezt az álláspontunkat semmiképpen sem lehet a ma oly divatos kifejezéssel 'kirekesztésnek' minősíteni azokkal szemben, akik nem felelnek meg a meghatározásban foglalt követelményeknek. Hogyan lehetne a Magyar Szellemi Haza tagjának tartani azt, akinek magyarsága csak névleges, még egy társadalmi szokásnak vagy kötelezettségnek sem felel meg, s népéhez, nemzetéhez való tartozását inkább szégyelli, mint megvallja, kihangsúlyozva új hazájához való tartozását, annak állampolgára lévén. Ezek a nem-igaz magyarok nem értették meg, hogy magyarságuk nem állampolgárság kérdése, mert a magyar nemzethez való tartozásuk megvallását össze lehet egyeztetni az őket befogadó ország iránti hálájukkal és hűségükkel. Magyarok lenni és maradni mindenütt lehet ebben a világban, és a magyarsághoz való tartozást meg lehet tagadni (ahogy oly sokan megtették) magyar földön élve is.

Református feladatok a Magyar Szellemi Hazában

Nézetem szerint öt fontos feladata van a Magyar Szellemi Hazához tartozó reformátusoknak:

(1) A belső misszió

A keresztyénség problémája ma nem a nem-keresztyén népek megtérítése a Mindenható Istenben és Jézus Krisztusban, Megváltónkban való hitre, mint ahogy a régmúltban az Evangéliumok ide vonatkozó szavait tolmácsolták. Nem, a legfontosabb missziós feladat pontosan az a-teistákra és agnosztikusokra vonatkozik, akik ma már a nyugati világ népességének legnagyobb részét képezik. A magyarországi helyzet ebből a szempontból a legszomorúbb, de nem sokkal jobb a külföldön élők között sem, akik éppúgy, mint az otthoniak, áldozatul estek a fogyasztói (konszumerista) materializmus csalogatásainak. Csak egy pillantást kell vetni az európai városok nagy áruházaiba – a konszumerizmus e katedrálisaiba – azért, hogy az ember meggyőződjön erről. Ezekben az emberek úgy járnak be az árukkal terhelt állványok és polcok közötti tereket és nézik a hívogató csodákat, mintha ezek megszerzésétől függene saját létük és családjuk sorsa.

Ezért mindenáron meg kell kísérelni visszavezetni ezeket az eltévedt bárányokat a Kereszthez, a hit misztériumához, hogy elismerjék existenciájuk legfontosabb vonásaként a Mindenható Istenhez való viszonyukat. Ez a feladat roppant nehéz, hiszen a legtöbben inkább a tudományokban, mint az Istenben hisznek, s nem értik meg, hogy az istenhit és a tudományoknak a maguk területén való kompetenciájuk elismerése egyáltalán nem állnak ellentétben. Ugyanakkor ezek a megtévedt magyarok elfelejtették azt is, hogy a keresztyén hit a magyarsághoz való tartozás elmaradhatatlan és kitörölhetetlen része

nemzetünknek Szent István királyunk által a keresztyén világhoz való kapcsolása és a Balassi Bálint által megénekelt végbeli harcok óta, amikor mi védelmeztük a keresztyén Európát az ottomán hatalommal szemben.

A belső misszióra vonatkozó kötelesség tehát nem vonatkozik a bevándorolt, közöttünk élő nem-keresztyénekre, akiktől csak azt kell elvárni, hogy tiszteletben tartsák a mi hitünket, erkölcsünket, életmódunkat, hiszen sem asszimilálni, sem integrálni nem tudjuk őket, akik egy más kultúra, egy más civilizáció szülöttei.

Ugyanakkor a nem-nyugati civilizációkhoz tartozó s más vallásokat követő népekkel egy közös front kialakítása szükséges az Istenben hívők védelmére, legyenek ezek az istenhívők muzulmánok, zsidók, buddhisták, a brahmanizmus és egyéb indiai vallások hívei, vagy bármilyen más vallásos közösséghez tartozók. Az egyetlen fontos ismerv az, hogy higgyenek földi egzisztenciánk transzcendens vetületében, keresve a Teremtő Isten létének és az Ő gondviselésének megértését, s ellene szegüljenek a globális materializmus és konzumerista butítás előrehaladásának.

(2) Elkötelezett harc az istentelenek ellen

A keresztyénség legfőbb gondja ma tehát nem a nem-keresztyének áttérítése hitünkre, hanem az istentelenek ellen való küzdelem, akik meg akarják rabolni Európát keresztyén jellegétől. Ezek az istentelenek nem a muzulmánok (akiket ma már csak terroristaként emlegetnek), nem a buddhizmus követői vagy más vallások hívei, hanem a hitüket elhagyott keresztyének, akik beálltak olyan u.n. háttérhatalmak szolgálatába, melyeknek kizárólag saját hatalmuk és anyagi (materiális) gazdagságuk növelése az egyetlen célja, először a nyugati világ, majd pedig a globális világ teljes ellenőrzése és alávetése által. Ezek a hitehagyott keresztyének vagy bizonyos, alig ismert titkos szervezetekhez csatlakozva szolgálják keresztyén hitünk megsemmisítésének ügyét társadalmi karrierjük és meggazdagodásuk érdekében, vagy egyszerűen elfelejtették őseink vallását és hagyományait elfogadva a globális, Amerikából eredő fogyasztói életfelfogás (a konzumerizmus) által teremtett életkörülményeket a tudományokba vetett hit jelszavát követve.

Az előzőkre a legjobb példa azoknak a közéleti személyeknek a tevékenysége, akik a közöttünk élő más vallású bevándoroltak irányában tanúsított megértésre hivatkozva el akarják távolítani az európai iskolák programjából a keresztyén vallás tételeinek tanítását, behelyettesítve azt valamiféle, a különféle kultúrákat összehasonlító tanórákkal, megfosztva így az európai fiatalokat vallásunk megismerésének lehetőségétől, hogy felnőve ne a hívők, hanem az istentelenek számát növeljék.

Az anyagi előnyökért hitehagyottak felelősségénél nem kisebb az agnosztikusoké sem. Ezek az agnosztikusok, nem beszélve a kimondottan a-teistákról, elvesztették hitüket a modernitás kommunista és neo-liberális, hamis ideológiáinak hatása alatt, s most úgy tengetik életüket, hogy annak semmi más értelme nincs, mint az anyagi gyarapodás, saját önző, esetleg még a más emberek életére veszélyt hozó vágyaiknak kielégítése, és a korunkra annyira jellemző

szabadosság. Agnoszticizmus és libertinizmus egymástól függő, egymást kiegészítő életformák; az egyik feltételezi a másikat.

Az agnoszticizmus és a teizmus megjelenési formái annak a modernitás korában bekövetkezett óriási társadalmi változásnak, amit minden mai ideológia ember-központúsága jelent szemben az előző európai vagy a mai, más civilizációk köréhez tartozó társadalmaknak a transzcendentális valóság felé való orientáltságával szemben, amit mi, keresztyének, az Istenbe vetett hitnek nevezünk. Ennek az ember-központúságnak a termékei, többek között, az eltúlzott individualizmus, a hamisan felfogott emberi jogok tana, vagy a szociális, jóléti állam, mely nyilvánvalóan az euro-övezetbe tartozó uniós államok gazdasági válságának legfőbb okozója. Az ember-központúság ugyanakkor természeti világunk teljes kizsákmányolásához és tönkretételéhez vezet, mert a kortárs emberi lény érdekeinek megfelelően (és a demokratikus választások alkalmával a szavazatok elnyeréséért) minden szabad, minden megengedhető, még az emberiség öngyilkossága is. Ez modernitásunk egyik alapvető ellentmondása, melyet azonban senki nem mer őszintén és nyilvánosan bevallani.

(3) *Magyarságunk megőrzése*

A magyar reformátusság ősi hagyománya a nemzeti önazonosságunkhoz való hűséges ragaszkodás és a hagyományos magyar értékek tiszteletben tartása; ezért nevezték évszázadok óta a kálvinizmust 'magyar' vallásnak. A kálvinistáknak ezt a magyarságtudatát tükrözte minden korban prédikátoraink magatartása, népük sorsáért való aggodása, s a Mindenható Úristenhez való fohászkodásuk nemzetünk megmentéséért történelmünk nagy válságai idején.

A múlt század ötvenes éveinek elején írtam egy tanulmányt a Rákóczi Ferenc szabadságharcában küzdő 'talpasok' prédikátorairól, máig fennmaradt kéziratos prédikációs köteteik és más írott dokumentumok alapján.⁵ Írásomnak ebben a részében e tanulmányból fogok néhány idézetet átvenni a magyar református hit nemzetfenntartó szerepével kapcsolatban.

A hitnek és a magyarságtudatnak ez az összeolvadása a Rákóczi kori prédikátorok lelkében jelenik meg a simontornyai vár káplánjának imádságában, aki így könyörgött:

„Cselekedjél Uram mindeneket tennen saját dicsőségedre, szent Neved méltó tiszteletire, mert nézd meg bátor jól, a mi teljes el töröltetésünkben, nem mást, hanem Téged kisebbítenek meg a mi reánk támadók; és ha most ki nem kelsz mi mellettünk szent segedelmeddel, el fogj igaz isteni tiszteled is mindenütt, ez elpusztult árva hazának itt, ez tájon való minden részeiben. Ha pedig Uram, magadban azt el tökéltetted, s ki mondott sentenciát amaz örök decretum szerint vissza nem térítheted, hanem bennünket egész helységestül, fejünkben, jószágunkban, minden értékünkben, ellenségünk kezében akarsz ejteni: tégy kegyelmességet Uram és mind annyi veszedelmek között is türtőztessed kemény ostorodat, hogy akik életben meg maradnak mi közülünk, mégis azokon láttassék meg a Te atyai kegyelmességed.”⁶

⁵ SEGESVÁRY Viktor. *Református prédikátorok Rákóczi Ferenc szabadságharcának idején. Kéziratban megmaradt 18. századi prédikációs kötetek alapján készített tanulmány.* Hága, Mikes International, 2005.

⁶ Várbéli népnek könyörgése a kuruc Simontornyán 1709-ben és 1710-ben. *Református Egyház,*

Népünk megismétlődő tragédiákból álló története a mohácsi vész óta, amikor a hatalmas középkori magyar királyság széthullott a túlerőben lévő ottomán hadsereg győzelme következtében s a keresztyén Nyugat vaksága hazánk feldarabolásához s a következő évszázadok folyamán nemzetünk elnyomásához és szolgaságba vetéséhez vezetett, a reformátusoknak az istenhittel összeolvadt magyarságtudata soha el nem halványult. Így csendült fel Nádudvari Sámuel jajkiáltása a magyar föld és hegyek felett a végveszély érzetében:

„Te Reád hagjuk mi nagy Ur Isten mi magunkat, tengernyi bus habjaink között viseld mi nekünk gondunkat, s mivel Te tudod legjobban a mi jó és hasznos mostani szorultságunkban a Te dicsőségedre és a mi lelkünk javára, ahova hamarab szakadzd el egj felé reánk nehezedett jajos dolgainkat. Uram Jézus! Jézus! Piros vérednek drága érdemében, Szent Atyád előtt, tedd foganatossá siralmas fohászzkodásunkat, hogj mindörökké Téged áldhassunk, egj hatalmas közben-járónkat.”⁷

A magyarságtudat megerősítése két résznél áll:

Először, s ez a feladat a legfontosabb, feladatunk e tudatnak a felébresztése és megerősítése a fiatalabb, mondjuk 40 év alatti, nemzedék lelkében. Erre van a legnagyobb szükség. Egyrészt azért, mert a magyarországi kommunista rendszer négy évtizede, valamint az egész nyugati világban uralkodó szekularizáló tendencia következtében a fiatalabb nemzedékek értelmi és érzelmi kapcsolódása a magyar nemzethez vagy teljesen eltűnt s felváltotta az állampolgárság tényének úgy vélt elégséges volta – egy bizonyos identitásbeli agnoszticizmus. Másrészt, a hamis nemzetköziség felfogásának és a neo-liberális univerzalizmusnak a jegyében egy a nemzeti identitástudatot és a nemzeti hovatartozás érzését elítélő, kívülről motivált, belső ellenállás váltotta fel sok fiatalabb magyar lelkében – az u.n. kirekesztő nacionalizmus ellenességének formájában.

Másodszor, a fent említett külső tényezők úgyszintén nagy befolyással voltak az idősebb korosztályokra, így ezeknek a helyes útra való visszavezetése ugyancsak szükséges. A különbség a két feladat megoldásában az, hogy az idősebb korosztályokban a régmúlt emlékeinek és a családi és iskolai nevelés maradványainak felélesztése, melyek az egyének öntudatának mélységeibe sülyedtek, megkönnyítheti a nemzeti hagyományok öntudatukba való visszahozását és a nemzeti hovatartozás érzésének felújítását.

1952. április 15.

⁷ NÁDUDVARI Sámuel. *Operum Cathedralium Samuelis Nádudvari, dum viveret et deceret cclesiam Hanvensi ... pro annis Domini nostri Jesu Christi. 1708-1709.* A sárospataki könyvtár kéziratára. 492-493. lapok. A reformátusok történetfilozófiai perspektíváját kizárólag a Mindenható Istenbe vetett mélységes hit határozta meg: „Egjik nemzetnek másik után, annak harmadik után, el kell fogjni, mind addig, míg az utolsók el töröltetnek, el őrlődnek. Az ilyen hadakozásokrul, országok, nemzetségek meg indulásairól ugj kell gondolkodni, /I./ hogj a régi jövendőlések teldegelnek bé, mellyeket az előtt sok száz esztendőkkal meg íratott az Istennek lelke. (II.) Mint az Isten uralmáru, mellyet az Ő Felsége haragja hajt, mellybe össze dörgöli, törí az nemzetcségeket, embereket, mint hitván korpákat ... /III./ A maga országára készít Ő Felsége utat ... Az Istentül rendeltetett időbenn az is ott vagyon, mellyiknek lesz vége elébb, mellyiknek utóbb ... Tudván mi az Istennek jövendőlést, ismérjünk minden nemzeteket változás alá vettetteknek lenni. Edjik nemzetség elmégyn, másik előjő s annak is el kell mulni, mert ha arany feje van is, csak cserép a lába ... ” *Ibid.*, 543-545. lapok.

Mindkét esetben egy külön kategóriát jelentenek a külföldön élők, akik vagy őszintén azt hiszik, hogy az őket befogadó ország iránti hűségük megköveteli ahhoz az nemzethez, való fűződésük megtagadását, amelyhez tartoztak, vagy annak a tévedésnek esnek áldozatul, hogy az őket befogadó ország népe ezt elvárja tőlük, s így nincs más lehetőségük, mint elfelejteni magyarságukat.

Együtt imádkozhatunk Nádudvari Sámuellel, hogy a Mindenható adjon békességet a nemzedékek során sokat szenvedett népünknek, de ennek feltétele, hogy a magyarok magyarnak érezzék és tartsák magukat:

„Kérjük azon, ne elégedgyék meg csak el kezdesével, nyomorult hazánk mostani dolgának, hanem folytassa mind a nyugalomnak idejéig Ő Felsége, mert így lesz boldog népe. Móses kezdette az Israel szabadulását s el holt mellőle, el holt Áron is, s még Josué sem vihetett mindent véghez, azért kellett hadakozni az után is, de hogy az Isten meg nem szünt, ugyancsak jól folyt a dolog, s el érték a nyugalomnak idejét. De mihlyen segedelmét megvonta, a megöletetteknel tehetetlenebbek, az meg kötözetteknel alább valók létünk. Esa. 10:4. Kérjük azonn hozza nyugalomunknak idejét ebben az örökségbenn, melyet Ő Felsége maga mutatott mi nekünk, még penig hamar időnn, mert sok ideje már nyugtalanságunknak ... Méltó ezért kiáltanni: Adj nyugalmat Uram e nemzetnek megnyomorodott ezereinek e földön!”⁸

(4) A család szentségének helyreállítása

A késői modernitás korának egyik legkártékonyabb hatása a társadalom alapvető elemének, a családnak, széttöltése. Ez a libertinizmus erkölcstelenségéből fakad és a neo-liberális ideológia mind amerikai, mind európai változata ezt a folyamatot erősíti és helyesli. Megkérdezhetjük, hogy mi az érdeke azoknak, akik a társadalmi fejlődést befolyásolják a családi élet tönkretételével? Erre csak egy választ lehet adni, és pedig azt, hogy így a társadalom teljes szerkezetét meg tudják változtatni, s az atomszerű egységekből – közösség, vagyis család nélküli emberekből – álló társadalmat sokkal könnyebb igájukba hajtani, mint azt, amely erőteljes közösségekre, szilárdan összetartó családokra épül fel.

Ugyanakkor, s ez az összefüggés a család problémáját az előzőekben mondottakhoz kapcsolja, a család széttöltése elősegíti a vallási agnoszticizmus és az a-teista erkölcsi hanyatlás elterjedését és győzelmét, mert pontosan a család volt és marad a vallásos hit és a nemzettudat új nemzedékek számára való átadásának leglényegesebb eszköze. Egy családnélküli társadalom úgy manipulálható, ahogyan azt a politikailag és gazdaságilag hatalmon lévők óhajtják.

A család szentségének helyreállítását megkönnyíti, hogy a lassan fokozódó gazdasági és társadalmi válságban az emberek önkéntelenül is a család felé fordulnak vissza, mert mibe is vethetnék utolsó reményüket ezekben a zivataros időkben, ha nem a családi összetartás ereje és szilárdsága, s a családon keresztül a nagyobb közösségekbe, mint a keresztyén vagy nemzeti közösségekbe való visszatérés? A család és a kis, falusi közösségek fontossága ma is töretlenül él a nem-nyugati társadalmakban, s ennek magam láttam egy szinte hihetetlen példáját Nyugat-Afrikában. A nyolcvanas évek közepén, Nigéria gazdasági nehézségei miatt kiutasított közel egy millió a közeli Ghánából való, ott dolgozó vendégmunkást. Haza kellett térniük országukba, melynek akkor 16 millió lakosa

⁸ Ibid. 518-519. lapok.

volt. Mi történt? Az, hogy ez a kényszerű hazatérés nem okozott problémát a hatóságoknak, mert a családok, faluközösségek, és törzsi szervezetek gondoskodtak a körükbe visszatérőkről, akik persze előzőleg Nigériából jövedelmük jó részét hazaküldték az otthoniak megsegítésére.

Nem szükséges itt kihangsúlyozni, hogy a Szentírás milyen súlyt helyez a családi életre, a közösségek életére, az atomszerű egyénekkal szemben. Pál apostol legtöbb levele közösségekhez szól, amelyeket ő személyesen meglátogatott, tagjaikat ismerte ugyanúgy, mint közösségi életük vonásait, tehát a családok szerepét is. Mind az Ószövetség, mind az Újszövetség egyértelműen csak a családról szólnak, kivéve, amikor Jézus Krisztus, a próféták vagy az apostolok kortársaik bűneit ostromozzák. Ha keresztyének vagyunk, akkor nem eshetünk áldozatul a mai kor szirénáinak, akik az egyén szabadságának nevében a libertinista életmód nagyszerűségét akarják velünk elhitetni, s akik ennek a szabadságnak a nevében pontosan a Bibliában bűnnek tartott életvitelt akarják ránk erőszakolni.

A család alapvető szerepének helyreállítása a felnőttek, a szülők újra nevelésétől függ, mert ők, azok, akik gyermekeiket leszoktatták a családi életben való részvételtől s pénzt adva neki, vagy megengedve, hogy bármilyen módon pénzt keressenek, csak azt akarják elérni, hogy ne zavarják őket saját életükben. Ha a mai ifjúság az egész nyugati világban elszomorító képet nyújt, annak a felnőttek a felelősek, beleértve, a szülőkön kívül, az iskolai intézményeket és a különféle hatóságokat is.

Mivel a felnőttek újra nevelésének legjobb módja a keresztyén erkölcsökön alapuló élethez való visszavezetés, a család egyéni és társadalmi szerepének megújulása a belső misszió sikerétől függ, attól, hogy mennyire sikerül a református embereknek példaadásuk által meggyőzni agnosztikus, talán még a-teista embertársaikat is arról, hogy életüknek nincs értelme az Istenbe vetett hithez való visszatérés nélkül. Így a negyedik, ebben az írásban felvázolt feladat sikere az első feladat sikerének függvénye.

(5) Reformátusok, Krisztus nevében, a világért

A Magyar Szellemi Hazában élő reformátusok a fenti négy pontban foglaltak véghezvitelével nemcsak keresztyén vallásunkat és magyar nemzetünket szolgálnák, hanem egyszersmind tanúságot tennének, Krisztus nevében, az egész világ számára.

Ha a magyar reformátusok munkálkodó hitük, életük és cselekedeteik bizonyágtétele által egyre több elveszett testvérüket vissza tudnák hozni hitünk megvallói közé, akkor evvel leckét adnának a világ többi keresztyénjeinek megmutatván, hogy a hit nem racionális érvelésekből és ember-központú emberszeretetből fakad, hanem a Mindenható adománya azoknak tanúságtételén keresztül, akik Őt szolgálják. Ez jelentené az igazi szabadság megvalósulását minden egyén életében, nem pedig az ideológiák által megkövetelt látszólagos szabadság- és emberi jogok.

Ha a magyar reformátusok sikeresen vennék fel a küzdelmet soraikban az egyre inkább terjedő agnoszticizmus és a-teizmus ellen, akkor evvel bebizonyíthatnák a nyugati világ többi lakosának, hogy ez a küzdelem lehetséges, hiszen itt nem a vélemények szabadságáról van szó, hanem az emberi lét (exisztencia) transzcendens vetületének elismeréséről, s az Istenbe és Jézus Krisztusba vetett hit révén az emberiség, helyesebben a bűnös, egyes ember, megmentéséről.

Ha a magyar reformátusok meg tudnák menteni többi honfitársaink magyar nemzettudatát, visszaadva nekik eredeti önazonosságukat (identitásukat) a globális

világ univerzalista érveinek és demokratikus állampolgárság tudatának rájuk erőszakolt meggyőződése helyett, akkor ez bebizonyíthatná a nyugati világ más nemzetei számára is, hogy a visszatérés az ősi nemzettudathoz és hagyományokhoz az egyetlen út a mai, mély társadalmi válság megoldására. Evvel a tétükkel a magyar reformátusok leleplezhetnék a ma uralkodó ideológiák alaptalan tételeit, melyek nemcsak a nemzethez, hanem minden más közösséghez való tartozást elítélnék, s ugyanakkor megvallanák azt is, hogy a magyar nemzettudat és a keresztyén hit egymást áthatják, s az első nem lehetséges az utóbbi nélkül; bebizonyítva ugyanakkor azt is, hogy az univerzalizmus és agnoszticizmus egymást kiegészítő magatartások nem egy valóságos, hanem egy virtuálisan elképzelt kozmoszban.

Ha a reformátusok meg tudnák menteni a Magyar Szellemi Haza társadalmát a családi kötelek felbomlásától, helyreállítva ennek az alapvető emberi közösségnek a státusát az agnosztikus libertinizmus támadásaival szemben, ezzel példát adnának a többi nyugati társadalmaknak is, melyekben a család széttöltésének folyamata már előrehaladott állapotban van. A családi kötelek eltűnése elkerülhetetlenül a társadalom végső válságához vezet.

Mindezzel a Magyar Szellemi Haza reformátusai betöltenék a Krisztustól minden keresztyén számára előírt küldetést a világ hitetlenjeivel szemben. Ennek a feladatnak a véghezvitele lenne az igazi külső misszió.